

תכלית החיים¹

- א. האמירה "תכלית החיים" מגלמת בתוכה הנחת יסוד שיש תכלית לחיים – אך למעשה יש שלוש גישות להנחה זו.
- אין תכלית לחיים
  - יש תכלית אחת
  - יש תכליות הרבה.
- ב. אדם שנקלע למקום בו יש מציאות משונה² טבעי הוא שישאל
- היכן אני?
  - איך הגעתי לכאן? – ולא פחות כיצד יוצאים מכאן?...
  - מה המשמעות? מה רוצים ממני?
- סיכומו של דבר – המציאות מתמיהה ודורשת הסבר (מה התכלית)
- ג. אדם שנקלע למצב כזה ואינו שואל שאלות הוא אדם חסר שכל. אדם רגיל שואל!!! למעשה סיפור זה קרה לכל אחד מאיתנו כאשר באנו לעולם אלא ש:-
- כשנולדנו לא היה לנו כוח לשאול
  - כשהגענו לגיל שאפשר לשאול כבר התרגלנו למצב ואין אנו מרגישים צורך לשאול שאלות.
- ד. האם אדם יטען שאין תכלית לחיים אין נגד טענתו ראייה פילוסופית, אך גישה כזו מבטיחה חיים קשים מנשוא, ולכן רוב בני האדם מחפשים תכלית לחיים.
- ה. האם לחיים משמעות אחת או יותר?
- יש פיתוי להציב מספר תכליות לחיים. הבעיה היא שיתכן מצב בנקודת זמן אחת בה אי אפשר יהיה לבצע יותר מתכלית אחת (כאשר יש מפגש בין התכליות) ואז אין ברירה אלא לבחור באחת מהן.
- מספר תכליות גורמות לאדם לחיות בעולם של ניגודים, ובעולם כזה הוא בעצם לא חי.
- הפתרון הוא כמובן למצוא תכלית אחת בלבד, וכל שאר התכליות הן משניות אליה.³
- אדם שאינו ממקד את עצמו לתכלית אחת חי בעולם של "כף הקלע".
- ו. האפשרות השלישית היא קביעה של תכלית אחת – ולתלות אותה בדבר נעלה, וכל מטרת המשנה יהיו כאלה שיקרבו אותנו אל התכלית האחת.⁴

¹ ראשי פרקים של השיעור המוקלט.

² הרב נותן משל של אדם שנקלע למקום בו השמים אדומים, העצים שחורים הפירות לבנים הדשא סגול ויש בו מספר שמשות [רבים של שמש] ועוד.

³ הרב נותן משל – מנורת אלדן. במידה והשד נותן אפשרות לבקשה אחת ואין גבול לבקשה – הבקשה תהיה התכלית [שכן כל שאר הבקשות טפלים ומשניים לאותה תכלית]

⁴ כזו היא גם האמונה המונותיאיסטית שמחברת את כל מה שיש בעולם למגמה אחת.

אכן, תכלית אחת עשויה להיות משעממת, אך אם האדם בוחר תכלית אחת משמעותית, על מנת להגיע לאותה תכלית הוא יעשה כל מאמץ ללמוד ולהתפתח בתחומים שונים אשר יכולים לסייע לו להגיע אל התכלית.⁵

ו. כיצד קובעים את התכלית?

ברור הוא שקביעת תכלית גבוהה מידי, תגרום לאכזבה ואילו תכלית נמוכה מידי באופן פסיכולוגי אין עניין להגיע אליה – שכן משהגענו לתכלית סיימנו את התפקיד.

למעשה צריך למצוא תכלית שהיא מספיק קרובה מחד ורחוקה מצד שני – אך ברת השגה עם מאמץ.⁶

למעשה ככל שהמטרה גבוהה יותר היא כוללת יותר.

ז. מטרה גבוהה היא להיות קשור לקב"ה, להיות מכוון לאלוהות. – כיצד?

- הדתיים – ע"י עבודת ה'⁷
- הרמב"ם – ע"י ידיעת ה' – כיצד? ע"י העבודה. העבודה אינה מטרה אלא שלב בשלבים לידיעת ה'.
- גם ספר הזוהר בא בטענה למי שעובד את ה' עבודת עבד ולא עבודת בן. ההבדל בניהם שבן עושה לאביו כל שעבד עושה לרבו, רק שהוא רשאי לפשפש בגנוי אביו.⁸

ח. בתנ"ך גדולי האומה מכונים עבד ולא בן – מדוע? יש מדרגות בעבודה.

- עבד
  - בן
  - עבד ה' – הוא האדם שעבר דרך המדרגה של העבד למדרגה של הבן והתעלה יותר עד כדי ביטול רצונו לפני בוראו.⁹
- למעשה האדם צריך ללמוד "תורה תמימה" – תורה שמטפלת בכל צדדי הנפש של האדם, לימוד כזה אינו יכול להיות חלקי אלא שיטתי ומלא וע"י כך יוכל להגיע [בהתאם לעמלון] לידיעת ה'.

ט. הרמב"ם בשמנה פרקים נותן הדרגה לכך שכל מעשיו [גם מעשי החולין לכאורה] של האדם צריכים להיות מכוונים לדעת את ה' – ופירושו שהאדם בכל מעשה צריך לשאול את עצמו – האם המעשה או אי המעשה מקרב אותי לידיעת ה' או מרחק אותי – ובהתאם לכך לפעול.

⁵ ככל שהפירמידה יותר גבוהה, כך יש צורך בבסיס יותר רחב על מנת לבססה. כך גם בתכלית החיים, ככל שהתכלית גבוהה יותר כל יש צורך להשתלם וללמוד יותר נושאים על מנת להגיע למטרה ולביסוסה.

⁶ משל לאדם המבקש לטפס על הר גבוה, אם כל הזמן יסתכל על הפסגה יתייאש. ואם לא ישאף לעלות – יישאר בתחתית ההר.

הדרך היא כמובן לשאוף להגיע לפסגה, ולדעת שכל פעולות הביניים וההכנות לטיפוס והטיפוס היום יומי, הם אלה שיביאו בסופו של דבר אל התכלית.

⁷ ואין זה נכון כמטרה, כתכלית.

⁸ בן מלשון בינה. עבד משום עובדה [עובדה = מעשה] [בארמית]

⁹ האדם צריך לדעת את ה' – אך מטרה זו קשה ומחייבת עמל. קל יותר לעשות זאת ע"י קיום מה שכתוב בשו"ע מבלי להבין את הכוונה, אך בכך האדם אינו מגיע לידיעת ה'.